

Temadokument

Vestfold og Telemark
FYLKESKOMMUNE

Scenekunst i Vestfold og Telemark

Forord

Vestfold og Telemark fylkeskommunes kulturstrategi «Vestfold og Telemark – der mennesker møtes. Kulturstrategi 2021–2024» ble vedtatt av fylkestinget 19. mai 2021. Det er en ambisiøs strategi.

Innenfor seks hovedtemaer – stedsutvikling, inkludering, kunnskap, arenaer, aktivitet og internasjonalisering – er det formulert mål og tiltak som skal bidra til å videreutvikle Vestfold og Telemark som kulturfylke, og sørge for at både innbyggere og besøkende har mulighet til å skape, vise fram og oppleve kultur av høy kvalitet.

Fylkeskommunen er avhengig av et godt samarbeid med kulturaktørene i regionen for å realisere kulturstrategien. Våre prioriterte samarbeidspartnere er presentert i temadokumenter som hører til strategien. Temadokumentene beskriver virkemidler og utdyper hvordan vi i fellesskap jobber på utvalgte kulturområder. Temadokumentet om scenekunst er et viktig bidrag til fylkets kulturplattform.

Sammen skal vi sørge for at Vestfold og Telemark er et kulturfylke med stor «K»!

Maja Foss Five

Leder av hovedutvalg for kultur, folkehelse, tannhelse og idrett

Innhold

1. Scenekunst i Vestfold og Telemark	4
1.1. Om temaet.....	4
1.2. Scenekunst i regionene	4
1.3. Scenekunst i Vestfold og Telemark	4
2. Samarbeidspartnere	5
2.1. Teater	5
2.1.1. Teater Ibsen.....	5
2.1.2. Grenland Friteater	7
2.1.3. Stella Polaris	7
2.2. Dansekunst: NORA	8
2.3. Arenaer: Marked for Scenekunst	8
2.4. Frie grupper og prosjekter.....	9
2.4.1. Kattas Figurteater	9
2.4.2. Lerkefugl produksjoner.....	10
2.4.3. Thesbiteateret	10
2.4.4. Sagliocco ensemble	10
2.5. Amatørteater og talentutvikling.....	11
2.5.1. Vestfold og Telemark Teaterråd	11
2.5.2. Telemark Barne- og Ungdomsteater	12
3. Relevante mål og tiltak	13
3.1. Stedsutvikling	13
3.2. Inkludering.....	15
3.3. Kunnskap	16
3.4. Aktivitet	17
3.5. Arenaer.....	20
3.6. Internasjonalisering.....	20
4. Virkemidler.....	22
5. Ansvars- og oppgavefordeling	23
5.1. Fylkeskommunen.....	23

1. Scenekunst i Vestfold og Telemark

1.1. Om temaet

Scenekunst omfatter skapende og utøvende kunst, gjerne sammensatt av ulike uttrykksformer, fremført direkte i møte med et levende publikum. Under begrepet faller dermed både akrobatikk, musikkteater og danseteater.

1.2. Scenekunst i regionene

Den regionale scenekunsten er en del av den nasjonale scenekunstopolitikken. Regionalt teater, opprettholdelse av vitale profesjonelle ensembler og regional organisering av det frivillige kulturlivet er viktige virkemidler for å nå de nasjonale målene i Meld. St. 8 (2018-19) Kulturens Kraft. Strategi for scenekunst 2021-2025 (Kulturdepartementet) konkretiserer dette temaet.

1.3. Scenekunst i Vestfold og Telemark

Vestfold og Telemark har et rikt scenekunstliv preget av mangfold og vitalitet. Dette spenner fra et turnerende regionteater, via profesjonelle frie scenekunstensembler og prosjektfinansiert scenekunst initiert av freelance kunstnere, til et organisert miljø for scenekunst på amatørnivå, mange spel og lokale revytradisjoner. Feltets struktur går veien fra aktiv deltakelse i barneteateret til publikumsopplevelser. Miljøet er knyttet sammen i et nødvendig samspill i spennet fra fersk amatørutøver til statsfinansiert profesjonelt regionteater.

«Samspelet mellom det profesjonelle kunstlivet og det frivillige kulturlivet er mangfaldig. Det er ei rekkje aktørar i kulturlivets infrastruktur, det vere seg kunstnarar, instruktørar, dirigentar, lærarar, arrangørar, management, kulturjournalistar, publikum, kulturskular, øvingslokale, kulturhus og andre. Det er tett samspel og utstrekt samarbeid, og profesjonelle kunstnarar har mykje å si for det frivillige kulturlivet. Det frivillige kulturlivet ser på si side ein viktig arena for talentutvikling for det profesjonelle kunstlivet, og det utgjer òg eit viktig publikumsgrunnlag.»

Det å gjøre scenekunst tilgjengelig inngår som en viktig del av Kulturstrategien som omhandler scenekunst. I Vestfold og Telemark ser vi en oppblomstring av historiske friluftspel, vi har den godt etablerte festivalen Porsgrunn Internasjonale Teaterfestival (Grenland Friteater), de nyere Minifjorden Teaterfestival for barn i Sandefjord og Figurfestspillene i Tønsberg, en nasjonal møteplass og utviklingsarena for figurteater.

2. Samarbeidspartnere

Fylkeskommunen realiserer sine tiltak i hovedsak gjennom eierskap og støtteordninger, hvor samarbeidspartnerne som aktører står for gjennomføring.

2.1. Teater

2.1.1. Teater Ibsen

Teater Ibsen er et regionalt produksjonsteater som bidrar til utvikling av kunst- og kulturlivet i Vestfold og Telemark. De turnerer aktivt i hele regionen både med egne produksjoner og co-produksjoner. Teateret gir innbyggerne i Vestfold og Telemark et profesjonelt og allsidig teatertilbud, og arbeider for å øke interessen og forståelsen for teater som uttrykksmiddel. Teater Ibsen ble etablert i 1975, under navnet Telemark Teater. I 1991 ble Vestfold fylkeskommune medeier og teateret byttet navn til Teater Ibsen. Teater Ibsen er et aksjeselskap og eies av Vestfold- og Telemark fylkeskommune og Skien kommune. Finansieringen er et spleiselag mellom stat, fylkeskommune og kommune. Teateret har lokaler på Klosterøya i Skien.

Opplevelser du husker

«Teater Ibsen skal gjøre kunsten viktig for enkeltmennesket og samfunn gjennom å være tilgjengelig, aktuell og utfordrende».

- **Talentutvikling:** Teater Ibsen arbeider aktivt med å utvikle nye og unge scenetalenter i fylket vårt. Teateret bidrar dessuten å være en aktiv pådriver når det gjelder å øke barn og unges interesse for scenekunst generelt. Inn i denne ambisjonen ligger en praksis som omfatter profesjonelt medvirkningstilbud for barn og unge som skuespillere inn i produksjonen. Barn møter til opptaksprøve, og de som blir plukket ut blir så en del av produksjonens ensemble, får instruksjon og økt kunnskap for videre utvikling. Barna som får jobb i en produksjon hos Teater Ibsen, er hentet fra hjemkommunen Skien, men også fra øvrige Telemark og Vestfold. De unge skuespillerne bruker mye av sin fritid til prøve- og spilletid. Oppsummert er tanken at barn i spillet gir større autensitet, det er også naturlig å tenke at barn på scenen trekker barn til publikum. Samtidig får fylket en base hvor det gis rom for fordypning og talentutvikling i teater-faget.
- **Ibsen Scope:** Ibsen Scope Festival er en teaterfestival som tar for seg Ibsen i lys av politisk og sosial relevans. Festivalen har som mål å drøfte Ibsen i et samtidsperspektiv – i en verden der det sosiale, politiske og økonomiske landskapet er i rask endring. Ibsen Scope Grants tildeles hvert annet år innovative prosjekter innen drama og scenekunst som virker som insentiver for kritisk diskurs om samtidsaktuelle og samfunnsrelaterte temaer om Henrik Ibsen.
- **En del av den kulturelle grunnmuren:** Teater Ibsen ønsker å se på effekten av teater på lang sikt. Teateret skal være åpent og tilgjengelig og forsøke å ha så mye vidsyn som mulig. Meningen kan derfor ikke defineres ut ifra forrige repertoar, men av hva slags samfunn vi skal ha. Det viktigste oppdraget er å holde fram et teater å samles rundt. Bidra til at folk kommer sammen og at teateret får dele historier med dem.
- **Papirhuset Teater** ligger i Tønsberg og drives av en Stiftelsen Papirhuset Teater. Stiftelsen har en samarbeidsavtale med Teater Ibsen om å drifte et produksjonssenter for profesjonell scenekunst for barn og unge. Denne ble signert i desember 2014.

Reven, grisungen og konglesugeren er en minimusikal for og med barn produsert av Teater Ibsen.

2.1.2. Grenland Friteater

Grenland Friteater ble etablert i 1976, og er Norges eldste frie scenekunstgruppe. Teateret fungerer som et kompetansesenter, med unik erfaring i å løfte fram scenekunsten og bruke den i steds- og samfunnsutviklingen. Friteateret mottar støtte både fra Porsgrunn Kommune, fylkeskommunen og staten.

Teateret arbeidet for å fremme et scenekunsthøgskole miljø med lokal forankring nasjonalt og internasjonalt. I programmet inngår flere faste begivenheter, som henter inn både utøvende kunstnere fra hele verden og publikum fra store deler av landet:

- **Porsgrunn Internasjonale Teaterfestival (PIT)** er Norges største årlige internasjonale scenekunsthøgskole festival. Festivalen åpnes med **Brusteinballet** - et arrangement som samler tusenvis av tilskuere. Arrangementet betegnes som «landets største scenekunstarrangement» PIT har mottoet «Hele byen en scene».
- **Stedsans** er Grenland Friteaters store satsning når det gjelder deltakelse fra lokale organisasjoner. Aktiviteten er en tverrkunstnerisk byvandring, som trekker store publikumsgrupper og som byr på nye opplevelser hvert år. På mange steder foregår ulike fremføringer, og publikum vandrer i en fastsatt løype fra sted til sted. Teateret har planer om å gjennomføre dette også i Drangedal i 2022.
- **Vinterscenen** arrangeres hvert annet år i februar, og er en helg som i hovedsak er ment for faglig utveksling, samarbeid og fordypning. Her vises forestillinger under prosess, utstillinger, det arrangeres kulturfaglig debatter og det legges vekt på felles utveksling og samvær innen bransjen. Arrangementet er støttet av Fond for utøvende kunstnere og Fritt ord.

2.1.3. Stella Polaris

Stella Polaris er Vestfolds og Telemarks eneste og Norges eldste gjøglerteater. Teateret ble dannet i 1985 av Merete Klingen og Per Spildra Borg, begge med erfaring fra nasjonale og internasjonalt gjøglerteater. Teateret mottar støtte både fra Sandefjord kommune, fylkeskommunen og fra staten.

I dag består Stella Polaris av en kjernegruppe på 10 mennesker som til daglig arbeider med å formidle forestillinger, kurs og opplevelser. Basen er på Varden i Sandefjord, men Stella Polaris opererer fortsatt lokalt, nasjonalt og internasjonalt.

«For mange er et møte med STELLA POLARIS en opplevelse utenfor tid og grenser. STELLA POLARIS er farger, eksplosjon, energi, følelser og drømmer. Grenseløse, helbredende, multikulturelle og spirituelle...»

Utvikling og deltakelse

Stella Polaris bidrar også som en opplæringsinstitusjon, med fast barne- og ungdomsteater. Teateret har flere profesjonelle musikere nært knyttet til virksomheten, og eksterne artister i Norge og utlandet som engasjeres i ulike prosjekter. Samarbeidspartnere i Norge er kommuner, fylker, næringsliv, skoler, høgskoler, museer, festivaler, privatpersoner, foreninger og idrettslag. Samarbeidspartnere i utlandet er festivaler, ambassader, private og statlige institusjoner.

Hver vår og høst inviterer barne- og ungdomsgruppene til sine forestillinger, som også vises for skolene i kretsen. Gjennom hele året og to år frem i tid arbeider teateret med store internasjonale prosjekter i Erasmus+ med skuespillere og artister fra hele Europa. De inviterer også disse til Norge.

2.2. Dansekunst: NORA

NORA er et regionalt og nasjonalt utviklingssenter for dansekunst. Aktivitetene deres favner hele næringskjeden i dansefeltet, fra danseelever og dansepedagoger til profesjonelle kunstnere. Hele 51 profesjonelle dansearbeidere i Vestfold og Telemark er koblet til det regionale nettverket deres. NORA viser gjestespill med høy kvalitet, produserer dansekunst med regionale røtter, arrangerer workshops og lager nyskapende dansekunsthøstivaler. De er også et rådgivende organ innen dans for ulike institusjoner og organisasjoner i fylket.

2.3. Arenaer: Marked for Scenekunst

Markedet for Scenekunst i Sandefjord (MFS) er en nasjonal visningsarena for presentasjon, kjøp og salg av profesjonell scenekunst for barn og unge. Arrangementet finansieres via statlige midler, fra Vestfold og Telemark fylkeskommune og fra Sandefjord Kommune. Gjennom 25 år har MFS presentert et bredt scenekunsttilbud og har vært en møteplass for faglig utvikling hvor målet er å tilby den kvalitativt beste scenekunsten for barn og unge, samt øke kompetansen på området for både arrangører og utøvere. Markedet har utviklet seg til å bli en betydelig nasjonal leverandør av scenekunst til festivaler, kulturhus, bibliotek og til aktører i Den kulturelle skolesekken /Kulturtanken.

Marked For Scenekunst har et eget programråd, bestående av profesjonelle ressurspersoner som kulturhusledere, produsenter og utøvende kunstnere.

35 av 51 produksjoner i Scenekunstbrukets statistikk for 2020 har vært vist på Marked for Scenekunst. I 2020 resulterte dette i 1155 visninger landet rundt, for til sammen 97 070 publikummere

2.4. Frie grupper og prosjekter

Det er mange enkeltstående scenekunstnere og ensembler som jevnlig søker, og mottar støtte fra Vestfold og Telemark Fylkeskommune. Dokumentet gir ikke rom for å nevne alle, men noen trekkes frem her, på bakgrunn av de siste fylkeskommunale tildelingene som er gitt.

2.4.1. Kattas Figurteater

Kattas Figurteater AS holder til i Tønsberg, og har i mange år mottatt prosjektbasert støtte fra fylkeskommunen. Sju kunstnere driver teatergruppa, men teateret knytter også til seg eksterne kunstnere i en del produksjoner. Kattas har kontor og lager på Olsgaard Atelierfelleskap og bruker Papirhuset Teater til øvings- og forestillingssted. Figurteateret lager produksjoner for alle aldergrupper og underviser og holder verksteder, kurs og foredrag.

Anne Helgesen er kunstnerisk leder i Kattas Figurteater og jobber også som dukkespiller, manusforfatter og regissør i kompaniet. Daglig leder er Henriette Grøtting Kihle.

Fra 2020 har Kattas Figurteater vært tilrettelegger for **Figurfestspillene i Tønsberg**, en norsk figurteaterfestival som arrangeres av **UNIMA Norge**.

Kattas figurteater – her i forestillingen «Nyfødt Andersen og Rampegutt». Foto: Martin Eldøy.

2.4.2. Lerkefugl produksjoner

Lerkefugl Produksjoner AS er et kunstnerisk kollektiv som har tilbudt ulike små- og storskala Ibsen-scenekunstproduksjoner i Skien og Telemark fra 2019.

Teateret skaper opplevelser, interesse og kunnskap om Ibsen lokalt, nasjonalt og internasjonalt. Det arbeides tett med reiselivsnæringen i regionen for sammen å gi fart til Ibsenturismen i Telemark. Målet er å knytte kunstnerisk tyngde sammen med næringsliv og turisme på en kunstnerisk interessant og folkelig måte – alltid med utgangspunkt i kjærligheten til Henrik Ibsen og hans forfatterskap.

Lerkefugl produksjoner er etablert av regissør Ida Høy og skuespiller Hadle Reisæter.

2.4.3. Thesbiteateret

Thesbiteateret ble startet i Tønsberg i 1972 av italieneren Gianni Lepre og er Norges eldste eksisterende friteater. Teateret har fram til i dag oppført rundt 120 forestillinger og er fortsatt en sentral aktør i Tønsbergs kulturliv, blant annet med faste sommerforestillinger som siden 1999 har blitt vist på en friluftsscene i Thaulowhullet i naturparken Frodeåsen rett nord for byen. Fast tilholdssted er Papirhuset Teater i Tønsberg. Kunstnerisk leder er Frank Lie.

2.4.4. Sagliocco ensemble

Siden 2000 har Sagliocco Ensemble (SE) befestet sin posisjon som et av de fremste teaterkompanier i Norge for barn og unge, med sine poetiske, absurde og lekne forestillinger. SE fikk sitt internasjonale gjennombrudd i 1997 med «Historien om Den Falne Helt», under Festival Fringe i Edinburgh. Siden har kompaniet spilt i 15 land, vunnet en rekke pris i Scotland, Frankrike og i Norge. Skuespiller og kunstnerisk ansvarlig Guandaline Sagliocco har over flere år utviklet et kunstnerisk språk og fundament for produksjonene, og gitt ensemblet en gjenkjennbar signatur. SE jobber i et intimt format som kjennetegnes av nær og direkte kommunikasjon med publikum.

Teateret er medlem av Danse- og Teatersentrum (DTS) og Assitej Norge.

2.5. Amatørteater og talentutvikling

Vestfold og Telemark har et rikt amatørteaterliv. De eldste amatørteatertradisjonene lever i en rekke bygder, slik de har gjort i over 100 år, mens de fleste bykommunene har godt etablerte teaterforeninger og/eller teaterskoler og danseskoler. Mange profesjonelle utøvere, både skuespillere og musikere, nevner erfaringer fra disse miljøene som viktige for deres videre utvikling. De videregående skolene i kommunene Tønsberg, Sandefjord, Larvik og Skien tilbyr undervisning i Musikk, dans og drama. Greveskogen videregående skole i Tønsberg og Skien videregående skole har fordypning i selve dramafaget.

Det har i mange år rådet stor usikkerhet for det frivillige scenekunstmiljøet når det gjelder organisering på nasjonalt nivå. Norsk Teaterråd ble lagt ned i 2015, etter dette har flere organisasjoner fungert som nasjonale organer, enten i samarbeid eller enkeltstående. Dette kan forklare bakgrunnen for at denne delen av frivilligheten kan virke uoversiktlig.

2.5.1. Vestfold og Telemark Teaterråd

Rådet har en fartstid på 42 år, og er en paraplyorganisasjon for teaterlagene og organisasjonene i det frivillige teaterlivet i hele fylket.

Tidligere var rådet et fylkesledd av Norsk Teaterråd, men er i dag organisert i fagnettverket «Nettverk for regionale teaterråd», sammen med Viken Teaterråd, Oslo Teatersentrum, Rogaland Teaterråd, Agder Teaterråd og Trøndelag Teaterråd.

Vestfold og Telemark Teaterråd har brukt ledig tid imellom smittevernsperioder på å arrangere åpne møter for feltet i tidligere Telemark, og har i dag et styre bestående av medlemmer fra begge de to tidligere fylkene. Rådet mottar årlig midler fra fylkeskommunen som de deler ut videre til amatørteaterfeltet etter omforente satsningsområder og kriterier.

Breidablikk Teaterverksted i Sandefjord mottar støtte fra Vestfold og Telemark Teaterråd. Her fra «Little Shop of Horror». Foto: Atle Møller

2.5.2. Telemark Barne- og Ungdomsteater

Telemark Barne- og ungdomsteater er et fylkesdekkende og foreldredrevet teater for barn og unge fra 10 - 18 år. Teatergruppa har tilholdssted i Skien, men viser også forestillinger i Bø i Midt-Telemark. Inntak er basert på opptaksprøver.

Fra Pinocchio, Telemark Barne- og Ungdomsteater. Foto: Kai Hansen

3. Relevante mål og tiltak

Scenekunst er i sin form mer stedbunden enn mange andre kulturuttrykk. Først og fremst fordi den fysisk er mer krevende å flytte på, men også fordi mange uttrykk, som spel og lokale revyforestillinger, har en tydelig lokal forankring.

Samtidig ser vi at bredden av scenekunstensembler som produserer i fylket, ivaretar inkludering, og at oppdraget med å motvirke utenforskap ivaretas.

Formidling av scenekunst kan betegnes som omfangsrik og toneangivende og opprettholder balansegangen mellom ytringsfrihet og ytringsansvar. Det er med andre ord mange av kulturstrategiens mål og tiltak som berøres av det som leveres av scenekunst i fylket.

3.1. Stedsutvikling

De utvalgte fyrstårna "Ibsen", "Vikingtid og middelalder" og "Regionale Kulturarrangementer" er relevante for scenekunsten i Vestfold og Telemark

Mål: Fylket er attraktivt for profesjonelle kunstnere og kulturinstitusjoner og et sted hvor publikum kan oppleve profesjonell og samunnsrelevant kultur. Nye og revitalisere møteplasser og arenaer for aktivitet, dialog, opplevelser og rekreasjon.

Prioriterte tiltak:

- Fremheve regionale kulturarrangementer og talentmiljøer som identitetsmarkører
- Løfte kunst og kreative næringer i arbeidet med næringsklynger

Det gjennomføres hvert år forskjellige kulturarrangementer i fylket innenfor ulike fagområder og sjangere, for eksempel festivaler, forestillinger, konserter, markeder, mesterskap, spel og større utstillinger. Felles for disse er at de er identitetsskapende, har et publikumstilfang utover egne kommunegrenser og bidrar til å sette Vestfold og Telemark på kartet.

NORA er en nasjonal og regional arena for dans i Vestfold og Telemark som har som faglig målsetning å være et kraftsenter for kompetanse, formidling og produksjon av scenekunst. Det arrangeres flere årlige regionale kulturarrangementer, blant annet Barnas Kunstfestival og Tid for Dans. NORA arbeider med talentutvikling rettet mot unge dansere. På Dialogscenen får dansekunstnere testet ut sine idéer og vist sine prosjekter, ferdige forestillinger eller «work in progress». Det legges vekt på refleksjoner og tilbakemeldinger med andre kunstnere, veiledere og publikum. Ved å skape møter mellom dans og andre kunstformer, åpnes det opp for nye impulser: visuell kunst, musikk, scenekunst, litteratur og film.

Lerkefugl Produksjoner har mottatt støtte til arbeid med å utvikle et Ibsen-spel i Skien. Produsenten har som mål å bygge et bredt forankret prosjekt som kan knytte til seg kompetanse og engasjement fra de store Ibsen- og kultur-institusjonene lokalt, med sterke bånd til regionens aktive frivillighetsmiljø. Visjonen for Ibsenspelet er å bli et av landets største utendørsspel innen jubileumsåret Ibsen 2028. Verdiskapingspotensialet ligger først og fremst i en utvidet Ibsensatsing, der et bredt tilbud av opplevelser inspirert av Ibsen og hans dramatikkk tilgjengeliggjøres for et mangfoldig og samlet sett stort publikum.

Til venstre: Porsgrunn Internasjonale Teaterfestival: Hvert år samles utøvere fra hele verden til møte med et stort publikum på alt fra store arenaer, som åpne torg, til små og intime spilleplasser. Her fra Brusteinballet.

Til høyre: «Stedsans» er friteateret faste hyllest til hjembyen. Hele distriktets kulturliv er aktive deltakere, og publikum strømmer til fra hele regionen. Det spilles gjerne i tradisjonelt uvante omgivelser, og hele byens arkitektur og uterom blir til scener og arenaer. Foto: Dag Jensen

MiniFjorden Barnefestival finner sted i Sandefjord hvert år over ti dager i starten av juli. MiniFjorden skal presentere flere kunstuttrykk og skal være en sentral formidler av høy og profesjonell kunstnerisk kvalitet til barn. Hovedfokus er på teater. Barnas utvikling og framtidige gode minner står sentralt, og det legges derfor stolthet i å finne aktører som forstår barnet som publikum. Festivalen bygger Hjertnes kulturhus om til en magisk verden fylt med det de kategoriserer som «landets beste underholdning for barn».

Spel

Det gjennomføres årlig flere friluftsspel i regionen. Dette er en arrangementsform som til tross for pandemien, har blitt gjennomført. Dette fordi både prøver og selve fremføringen gjennomføres utendørs. Av spel som har blitt støttet av fylkeskommunen, finner vi: -

- Nesjarspelet, Larvik (Olav den helliges liv)
- Archerspelet, Larvik (Colin Archer)
- Marispelet, Tinn (lokalt sagn)
- Kampen om Prinsesse Kristina, Tønsberg (Prinsesse Kristina av Tunsberg)

Friluftsspel har form av folketeater, med mange lokale skuespillere og statister, men med innleide profesjonelle utøvere.

3.2. Inkludering

Mål: Et kulturliv preget av dialog og ytringsfrihet, der alle er velkomne og har mulighet til å skape, delta og oppleve
God geografisk spredning og mangfold i kulturtilbudet
Nye deltaker- og publikumsgrupper benytter kulturarenaene

Prioriterte tiltak:

- Iverksette brukermedvirkning og samskaping som metode i fylkeskommunalt utviklingsarbeid
- Styrke eierskapet til kulturarven ved å ha et flerkulturelt perspektiv i formidlingen
- Stimulere frivillige organisasjoner til aktivitet som bidrar til inkludering

Grenland Friteater har et samarbeid med Teatergruppa på CRUX Tilja (et oppfølgingscenter i Skien for mennesker med bakgrunn i ulike typer avhengighet). De satte julen 2021 opp «Mirakelet i rønna» - et julespill.

NORA har flere år arbeidet med «Utenforskapstrilogi», hvor de har satt fokus på rasisme, psykisk helse og barnefattigdom. Slike prosjekter bidrar både til å skape innganger til samtidsdansen for nye publikumsgrupper og til å belyse viktige samfunnsrelevante temaer. Kompetansesenteret bidrar til sosial bærekraft ved å programmere for et mangfoldig publikum. Målet er å videreutvikle de allerede eksisterende festivalene ved å invitere kunstnere med ulike røster på tvers av kjønn, religion og politisk ståsted. Tanken er å nå nye publikumsgrupper og arenaer slik at dansekonsten gjøres mer tilgjengelig i hele regionen.

Teater på Tvers Dette er et prosjekt som startet opp i forbindelse med flyktningkrisen i 2015. Foreningen driftes i samarbeid med Stella Polaris, og hadde oppstartsstøtte fra fylkeskommunen. Både norskfødte og borgere fra 13 forskjellige nasjoner deltar i forestillingene. Her fra «Engler på Tvers» i 2020.

3.3. Kunnskap

Mål: Høy kulturfaglig kompetanse og delingskultur preger hele kulturområdet
Styrket arrangørkompetanse på kulturområdet

Prioriterte tiltak:

- Etablere, drifte og/eller delta i nettverk sammen med kommuner og andre aktører
- Gi barn og unge tilbud om kurs for å styrke arrangørkompetansen på kulturområdet

Unge stemmer på markedene

I tett samarbeid med Ung Kultur Møtes(UKM) i Vestfold og Telemark, arbeides det hvert år med å sikre barn og unges deltakelse som arrangører og tilretteleggere under Marked for Musikk (MfM), og Marked for Scenekunst (MfS). Dette har også forbindelse til arbeidet som blir gjort med «kulturverter» innen Den kulturelle skolesekken (DKS). Tanken bak samarbeidet, er å lære opp, inspirere og oppfordre dagens barn og unge i å ta del i samfunnsutviklingen i form av å være aktive tilretteleggere innen kultur.

Marked for Musikk har årlige kurs for kulturverter, musikkantenner og konferansierer. Ungdommene som deltar på kurset praktiserer så det de har lært under markedet.

Fra 2019 har Markedet for Scenekunst hatt et samarbeid med Norsk Scenekunstbruk/Unge Stemmer og UKM Vestfold og Telemark rundt oppdrag for ungdom i forbindelse med avvikling av

arrangementer. Ungdom har hatt workshops i forkant, og gått videre inn i produksjonene som enten vertskap eller skribenter/redaksjon for sosiale medier og nettstedet «ungestemmer.no».

Ung Kultur Møtes (UKM)

UKM har i mange år vært ledende når det gjelder å bruke medbestemmelse som metode i arbeidet, noe som også kommer tydelig fram i Stortingsmelding nr. 18 (2021) Oppleve, skape, dele — Kunst og kultur for, med og av barn og unge. Arbeidet med planlegging og gjennomføring av UKM Fylkesfestivalen, samt annet mer helårig arbeid gjøres av ungdom. I 2022 gjenopptas planen for å iverksette arrangørprosjektet «Ung arrangør av Vestfold og Telemark», som er et program for sertifisering av unge arrangører i fylket. Prosjektet skal gjøres i samarbeid med UKM Viken.

UKM Vestfold og Telemark har et kommunenettverk som møtes fire ganger i året. UKM Norge har også samlinger på nett for samtlige arrangører i Norge.

*Det har i flere år vært gjennomført systematisk opplæring av ungdom i konferansier- og vertskapsroller i forbindelse med fylkeskommunale arrangementer. Her fra det internasjonale Yam Awards under Marked for Musikk.
Foto: Erik Brandsborg Kulturtanken*

3.4. Aktivitet

Mål: Kultur utfordrer og skaper engasjement gjennom gode opplevelser
Kulturtilbudet er preget av aktualitet, allsidighet og kvalitet
Kulturfrivilligheten har forutsigbare rammer
Gode forutsetninger for talentutvikling og profesjonelt virke

Prioriterte tiltak:

- Bidra til at unge talenter får vist seg på flere arenaer og blir brukt aktivt i oppdragsvirksomhet
- Være pådriver for talentutvikling innen alle idrettsgrener, friluftslivsgrener og kulturuttrykk
- Være bidragsyter i formidlingen av Ibsen og i etableringen av det nasjonale Ibsenformidlingscenteret Sølvåren
- Styrke regionale kompetansesentre og kulturaktører som talentutviklere og visningsarenaer

NORA Som regionalt og nasjonalt senter for dans kom NORA på Statsbudsjettet i 2020.

Ressursmiljøet tilhører et nasjonalt nettverk av elleve kompetansesentre for dans, og er en av de tre største sentrene. De neste fire årene er planlegging og bygging av et nytt hus for dans på Smieøya i Skien deres viktigste fokus. Med nye lokaler vil den nasjonale infrastrukturen for dans styrkes, og dette vil komme hele regionen til gode i form av økt profesjonalitet og aktivitet på feltet dans. NORA ønsker å styrke vertskapsrollen i årene som kommer ved å tilby residensopphold og co- produksjon i ulikt format. I tillegg vil «Prosjektrommet» tilbys. Her skal dansere kunne søke støtte til alle faser av et prosjekt; søknadsskriving, budsjettering, forprosjekt, koreografiutvikling, prosjektperiode, avvikling, regnskap og rapportering.

I strategi for Scenekunst 2021-2025 (kulturdept) fremmes følgende tiltak under dette kapitlet:

Styrkje regionale kompetansesenter for dans og scenekunst

Etabler ei tidsavgrensa ordning for å stimulere til meir samarbeid mellom institusjonar, visningstadar og kunstnarar om utvikling, produksjon og formidling av profesjonell scenekunst

Styrkje dialogen med kommunar og fylkeskommunar om vidareutvikling av infrastrukturen for scenekunst og dans

Teaterparken er Grenland Friteaters nye program for kompetansedeling og talentutvikling. Det retter seg først og fremst mot unge og mindre etablerte kunstnerkonstellasjoner med stort kunstnerisk potensiale. Teaterparken vil legge vekt på ensembler som har ambisjoner om å produsere høyverdig scenekunst som skaper nye relasjoner til publikum – enten det dreier seg om nye publikumsgrupper eller nye steder å presentere scenekunst utenfor tradisjonelle scenerom.

Noen av målsetningene med Teaterparken er:

- Regionalt perspektiv:
 - Faglig og organisatorisk styrking av scenekunstmiljøet i Telemark
 - Økt scenekunstproduksjon for publikumsarenaer i Porsgrunn og på turné i Telemark
 - Etablering av flere kulturarbeidsplasser i regionen

- Nasjonalt perspektiv:
 - Økt ressursutnyttelse i fagfeltet
 - Skape nye relasjoner og samarbeid på tvers av estetiske, geografiske og faglige skiller
 - Støtte grupper og ensembler i etableringsfasen
 - Bidra til å skape kultur for erfaringsoverføring og deling innad i scenekunstheltet

Teaterparken skal gi unik profesjonell erfaring, veiledning, tekniske muligheter for utprøving av kollektive ferdigheter og samhandlingsmodeller, strategier for samfunnskontakt og publikumsutvikling og et nettverk å bygge videre på, nasjonalt og internasjonalt.

Etter et mindre tilskudd fra Kulturrådet, midler fra kommune og fylkeskommunen til oppstart, samt betydelig egeninnsats startet friteateret opp prøvedrift i 2019.

Grenland friteaters erfaringer fra prøvedriften viser at et nytt bygg med utvidete lokaler for scenekunstproduksjon er en forutsetning for å kunne utvikle teateret videre som nasjonalt kompetansesenter for fri scenekunst. Det er mye som tyder på at fremtidens scenekunst vil romme stadig flere estetiske uttrykk. Dette vil stille krav til åpenhet og fleksibilitet. Det vil også stille krav til teaterets fysiske muligheter. Behovet for prøverom som er preget av fleksibilitet, flerbruksvennlighet, sikkerhet og effektivitet avtegrer seg. Et slikt teaterrom må tilpasse seg det uttrykk kunstnerne ønsker å fylle det med, estetisk visuelt og formidlingsteknisk.

Ibsenjubileet 2028

Vestfold og Telemark fylkeskommune har bidratt inn i arbeidet i forkant av 200- årsmarkeringen for Henrik Ibsens fødsel i form av deltakelse i arbeidsgrupper, og i direkte støtte gjennom flere år til for eksempel Ibsen-formidlingssenteret Sølvåren, integrert i Ibsenbiblioteket.

Med status som Ibsens hjemby og dagens kunst- og kulturvirksomhet, ønsker Skien å ta en sterk og tydelig posisjon som nasjonal og internasjonal Ibsenby. En egen strategi for arbeidet blir vedtatt våren 2022, og mange samarbeidsaktører er involvert.

Det bør bygges videre på det gode arbeidet som allerede gjøres på kunst- og kulturfronten i regionen. Det er et ønske at den Ibsenrelaterte kunsten og kulturen åpnes opp for flere mennesker både hjemme og ute.

3.5. Arenaer

Mål: Gode og tilrettelagte arenaer for å skape, utøve, vise fram og oppleve kultur av høy kvalitet
Nasjonale visningsarenaer i fylket

Prioriterte tiltak:

- Videreutvikle Marked for Musikk, Marked for Scenekunst og Kimen litteraturfestival som nasjonale visningsarenaer

Markedet for Scenekunst, er en nasjonal visningsarena hvor oppkjøpere, bransjefolk og utøvere samles. Arrangeres i Sandefjord årlig. Foto: Fra forestillingen Kaya + Kosmos av Tilta teater. Foto: Erik Fosheim Brandsborg

3.6. Internasjonalisering

Mål: Fylkeskommunen bidrar til internasjonal kunnskapsproduksjon og kulturutveksling
Utvalgte fyrtårn er synlige internasjonalt

Prioriterte tiltak:

- Videreutvikle samarbeidet med Midtvesten (USA), Hubei-provinsen (Kina) og Kaunas (Litauen) for å fremme kulturutveksling
- Delta i samarbeid om Ibsen-jubileet 2028

Stella Polaris har i mange år deltatt i ulike utviklings- og utvekslingsprogrammer i EU, som EVS og Erasmus+, og mottar årlig studenter som arbeider og bidrar inn i deres produksjoner. Stella Polaris er kjent som iscenesettere og utøvere av storslåtte, ritualistiske, teatrale opptog. Opptogene kan finne sted på et torg sentralt i Europa, eller deltakere blir hentet til Norge for felles prosjekter. Samarbeidet mellom dem og polske Gardzienice har pågått siden 1986, med utgangspunkt i en felles interesse for utforskning av teatrets opprinnelige kilder. De to kompaniene samarbeider i 2022 om et prosjekt under arbeidstittelen «practicing history», som handler om kristningen av Skandinavia og Polen. Det skal ha premiere på Slottsfjellet i Tønsberg i juni.

Centrum Spotkania Kultur w Lublinie/Polen med Stella Polaris og "Gardzienice"

NORA startet i 2018 et treårig samarbeidsprosjekt med TU Dance Company fra Minnesota. De søker i 2022 på Nordic Culture Fond og Volt om midler til kulturfaglig samarbeid mellom Norge, Danmark, Island og England.

NORA skal også holde et webinar i mai 2022 for EØS-prosjektet «Slovak-Norwegian Cultural Matching» i regi av Urban Space Lab AS.

Grenland Friteater har en lang tradisjon for internasjonal kulturutveksling, noe som er behandlet under kapittel 2 og 3. De er også involvert i samarbeidet med Hubei-provinsen.

Samtlige samarbeidspartnere som er kontaktet i forbindelse med Temadokument har sagt at de ønsker å delta med prosjekter eller planlegging i forbindelse med Ibsen-jubileet 2028.

4. Virkemidler

Vestfold og Telemark fylkeskommune disponerer disse virkemidlene innenfor scenekunst:

- Tilskudd til kunstproduksjon
- Tilskudd til frivillige lag/foreninger via paraplyorganisasjon
- Priser og stipender
- Samarbeidsavtaler
- Kompetanse
- Nettverksbygging
- Personalressurser
- Egne program og arrangement

Oversikt over tildelinger:

De fleste profesjonelle utøvere innen scenekunst søker støtte fra fylket hvert år. Det er mange aktører, og enda flere prosjekter. De fleste aktørene ytrer ønske om større forutsigbarhet og dermed stabilitet i forhold til finansiering.

Aktør	Tilknytning	Type	Statsfinansiering
Teater Ibsen	Eierskap / fylket aksjonær	Fast tilskudd	Ja
Grenland Friteater	Samarbeidsavtale på bakgrunn av tildelingsbrev	Fast tilskudd	Ja
Stella Polaris	Samarbeidsavtale på bakgrunn av tildelingsbrev	Fast tilskudd	Ja
NORA	Samarbeidsavtale på bakgrunn av tildelingsbrev	Fast tilskudd	Ja

5. Ansvars- og oppgavefordeling

Fylkeskommunen har gjennom Kulturstrategien et prioritert ansvar for de profesjonelle utøverne (kulturnæring) og støtter amatørdelen av scenekunsten gjennom paraplyorganisasjon.

5.1. Fylkeskommunen

Vestfold og Telemark fylkeskommune har ansvaret for disse programmene/virksomhetene som også omhandler scenekunstfeltet:

- Marked for scenekunst
- Ung kultur møtes (UKM)
- Den kulturelle barnehagen
- Den kulturelle skolesekken
- Den kulturelle spaserstokken

*Illustrasjon: Izabela Zolcinska, fra Vestfold og Telemark – der mennesker møtes
Kulturstrategi 2021 - 2024*

Vestfold og Telemark fylkeskommune
vtfk.no

Postadresse: Postboks 2844, 3702 Skien

Besøksadresser: Torggata 18, Skien / Svend Foynsgate 9, Tønsberg

Kontakt: 35 91 70 00 / post@vtfk.no

